

lozható és elérhető földi paradicsom hirdetői/harcosai; erre utal, univerzálisan, a szöveg címe, amely tehát az alapfigurák felfogásának szeretetteljesen ironikus foglalataként értendő. És mégis, van valami mesterkéltség abban, ahogyan a két főszereplő (a két regényvonal egy-egy főszereplője) az egymást követő fejezetekben megjelenítődik. Merthogy váltott mechanikával teszi ezt velük az író: az összesen huszonkét fejezet közül minden páratlan a nagymamaé, minden második pedig az unokáé. Abban aztán már nincs különbség az alapvetően kb. 5-6 hónapot, illetve 11 évet átfogó történetszakalok *elbeszéltségét* illetően, hogy a mindkét esetben többnyire szerzői narráció által működtetett fejezetekbe helyenként önmegszólító magánbeszéd foslányai ékelődnek, amelyek egyazon módon növelik a figurárfókuszáltság intenzivitását a két főhős vonatkozásában.

Kicsoda mármint ez a bizonyos *dinamikus fókuszált* nagymama és unokája, akiknek érdekessége minden gyanítható szerzői fáradságért, észlelhető művészi automatizmusért, a szöveg nem csekély ideológiai terheltségéért kárpótolja az olvasót, olyannyira, hogy hajlamos eltekinteni fanyalgásától, és szinte teljesen átadni magát a cselekmény alakulásának, e kétségtelenül érdekes és értékes személyiségek titkainak? Nem más, mint Flora Tristán, a 19. század közepének szocialista és fe-

minista (és lesbikus) gondolkodó-politikusa, továbbá leszámazottja, Paul Gauguin, a Tahitit is megjárta híres-hírheft posztimpresszionista festő. Mindez annyira önmagáért beszél, hogy máris feleslegessé válik a további kedvcsináló bemutatás. A (két) történet, középpontjában a százhatvan év előtti asszony szerelem díszleteibe burkolt társadalmi utópiával egyfelől, másfelől meg – mondjuk – a felemelt farral démonlesésbe dermedt bennszülött nő emlékezetes figuráját felvillantva egyértelműen magába szippantja a befogadói figyelmet. Ám hogy extenzív érdekességeknél sokkal többet kínál-e a könyv? Főként a valamiképpen mégiscsak szétartó két regény-fél valóságos összefonódását illetően? Aki képes így olvasni az opust, jelentkezzen nálam, itt a 21. század elején; ígérem, nem csak udvariaságból fogom komolyan mérlegelni esetlegesen fellelt szempontjait.

ZSÁVOLYA ZOLTÁN

(Fordította Tomcsányi Zsuzsanna, Európa Kiadó, Budapest, 2003, 525 oldal, 2500 Ft)

Harc a párduccal ***Modern mexikói*** ***elbeszélések***

E bőséges kisprózatermést a mexikói irodalmi folyóirat kultusznak kö-

szönhetjük; a Nagyvilág hasábjain már találkozhattunk egyik-másik szerzővel, most pedig egy külön válogatás teszi tiszteletét a magyar közönségnek.

A mexikói szerzők közül talán csak Octavio Paz neve cseng ismerősen az élő világirodalom fogyasztóinak, de most újabb tizennyolc nevet véshetünk memóriánkba. Az elbeszélésgyűjtemény a 20. század legragyogóbb darabjaiból válogat, demonstrálván, hogy a mexikói kispróza határai jóval távolabb lokalizálhatók, mint azt eddig képzeltük. A felhozatal bőséges, a keresztmetszet pedig, amelyet kapunk, továbbgondolásra alkalmas. A szerkesztőt dicséri, hogy a könyv legvégén rövid jegyzet található, amely minden egyes szerzővel külön foglalkozik.

Kezdjük rögtön a nyitó darabbal, Juan José Arreola *A bakter* című briliáns szösszenetével. Egy idegen érkezik a vasútállomásra, ahol vonatra szeretne szállni. Sem a személy, sem a helyszín nem fontos – semmi, ami az azonosítást segítené. Egy bakter szóba elegyedik vele, s szép lassan felvilágosítja mindarról, ami utópiaszzerűvé teszi a történetet. Ebben a városban nem járnak vonatok, sőt az egész országban nem működik a rendszeres vonatközlekedés. Bár rengeteg vasútvonal épült, állomásokkal és a hozzá tartozó objektumokkal, ez a rendszer rendkívül távol áll az általunk

megszokottól. A bakter szállodát és minimum egyhónapos tartózkodást javasol, s figyelmezteti az idegent azokra a veszélyekre, amelyek a többi vonatra váró utas részéről fenyegetik. Egyre jobban megdöbben, elkeseríti, majd reményvesztetté teszi elképesztő történeteivel, s az utas elveszíti hitét, hogy valaha is a kívánt városba fog jutni. Miután kihúzták a szőnyeget a talpa alól, egész élete megkérdőjeleződik. A bakter a lojalitást, a hazafiúi érzelmeket próbálja előcsalogatni az idegenből, bennünk pedig kínos emlékeket ébreszt a felsejlő megkérdőjelezhetetlen tekintély, az állami vállalat pontosan körülhatárolt képe.

Emilio Zepeda *Szélél* című írása az ősi meséket eleveníti fel, a szájhagyomány útján terjedő népi történeteket. Főhőse, Matías, a tisztességtalan férfiú, aki már elveszítette családját, a déli szelet hívogatja, hogy fújja el a szemerkélő, kétségbeejtő esőt. A történetmesélés linearitása szakaszosan megtorpan, hogy Matías életének minden fontos mozzanatát világosan lássunk, s így teljes képet kaphassunk róla, mire a csúcspont elérkezik. A kétségbeejtően gyönyörű leírásokkal tűzdelt elbeszélés bámulatosan pontos képet ad az egykori, természettel szoros közelségben élő falu hagyományokkal stabilizált világáról.

A címadó darab egy városi történet, egy elmosódott, kusza benyomásokkal tarkított álom, amelynek

szimbólumait könnyen megfejthetjük. Dinamikus, erőteljes prózanyelven bátran váltogatja a nézőpontokat, mintha egy film kockái peregnének az olvasó szemei előtt. A szerző, José de la Colina spanyol menekültek gyermekeként került az országba, s gyakran választja témájául a magányt, az elszigeteltséget.

Elena Poniatowska, a lengyel származású, de Párizsban született publicista legnagyobb erőssége a dokumentumszerű tudósítás; ennek köszönhetően hitelesen láttatja a gazdag, városi kislány lázas forradalmi terveinek és a nyomorban élő cselédasszonyok illúziók nélküli életének feloldhatatlan konfliktusát.

René Avilés Fabila a tökéletes bűntényt, s annak véghezvitelét írja le, számunkra igencsak ismerős stílusban. A rövid elbeszélésekben a groteszk eszközei hemzsegnék, ami igazán élvezetessé és páratlanná teszi a szöveget. Igazi mestermunka.

A 20. századi Mexikó varázslatos képe tárul föl az elbeszélések nyomán, s a hol feszítő, hol andalító történetek valóságos utazást jelentenek a sötét téli éjszakákon a távoli földrészbereinek vágyai, gyötrelmei, keservei és boldogsága felé.

KOVÁCS B. EDIT

(Szerkesztette Scholz László, *Nagyvilág*
Könyvek, Budapest, 2003, 197 oldal)

PAPP TIBOR:

Vendégszövegek(n)
*Összegyűjtött versek és
vizuális költemények*
1957–2002

Bizony igen terjedelmes kötet kellett ahhoz, hogy Papp Tibor összegyűjtött verseit és vizuális költeményeit (1957–2002) egy gerinchez fűzve vehesse kézbe az olvasó. Az író, költő, szerkesztő és vizuális művész idén megjelent *Vendégszövegek(n)* című gyűjteményes munkája igazi „csemege”. A hatalmas életművet egy könyvészetileg, tipográfiai is lenyűgöző, több mint 750 oldal számláló keménytáblás kötet fogja össze. Ám ez a bravúr sem szereznél tartós örömet, ha nem azokat a szövegeket s műveket őrizné, amiket. A Magyar Műhely alapító szerkesztőjének mintegy 45 évet felölelő munkássága páratlan élményt nyújt a műfaj rajongóinak éppúgy, mint az avantgárddal kevésbé jó barátságot ápoló olvasóknak. A szerző eddigi köteteit – vagy azok időrendjét – követő munkában így jutunk el a *Sánta vasárnap*tól (amely ’64-ben jelent meg először), a költészet ezer ágát és azok ötvözéseit bebarangolva a *Pátkai, Pilinszky és a Pincér* című, 1985 és 2002 közt született, vizuális elemekben gazdag munkáig.

Lássuk, hogyan is fest ennek a majd fél évszázados művészi pályá-